

»Institutioner« (5: »a norm of social behaviour« eller(og) »an organisation in which this norm is embodied, or which preserve and maintains it«). Her at komme nærmere ind paa de enkelte »Institutioner« er umuligt. Jeg nævner blot enkelte af dem, der bliver behandlet: Økonomiske og politiske Sammenslutninger, Familien, dennes forskellige Former under Udviklingen og disses Betydning, — Religionens tidligere store, nu stærkt aftagende Betydning. — Ejendomsrettens Former og Udvikling. — Klassernes, Kastens og Stændernes Udvikling i Relation til Tanke og Handlefrihedens Udvikling og forskellige Former. — Kontraktens Former og disses Betydning. — Herefter følger to Afsnit, et om Værdibegrebet og et om den funktionelle Fordeling under Forudsætning af fuldstændig Bevægelighed. Han anlægger her Grænseproduktivitetssynspunktet. I næste Afsnit, som han kalder den personelle Fordeling, forbinder han nu den historiske Skoles Resultater med dem Grænseproduktivitetsteoretikerne er kommet til. Hans Hovedsynspunkt er det, at Faktorerne ikke er fuldt bevægelige, men undergivet en Mængde sociale Restriktioner, og at de af denne Grund ikke faar den Aflønning, man skulde vente sig efter Grænseproduktivitetsteorien. Opgaven bestaar derfor i at undersøge disse sociale Restriktioners Former og vekslende Betydning for Produktionsfaktorernes Aflønning. Ved »Institutional Revenue« forstaar D. den Aflønning, der kan tilregnes disse sociale Restriktioner. Dette er Bogens Hovedafsnit og viser til fulde Nødvendigheden og Værdien af at sammenarbejde de to nævnte Skoles Resultater.

Lauge R. Kallestrup.

Sven Rogind: DIE MONOPOLBETRIEBE AUF DEM GEBIET DER SPIRITUS-INDUSTRIE. (Walter de Gruyter & Co., Berlin und Leipzig. 1932. 88 S.).

Paa Foranledning af *Ligue Internationale des Adversaires de la Prohibition* har Lektor Rogind udarbejdet en Redegørelse for Monopoldannelsen indenfor Spiritusindustrien i moderne Tid »for at undersøge, hvilke Resultater de vigtigste Monopoldannelser — — — kan fremvise i nationaløkonomisk, finansiel og social Henseende«.

Forfatteren paaviser i et Par indledende — noget kortfattede — Afsnit de Motiver, der i forskellige Lande har ført til Monopoldannelsen, hvoriblandt de finansielle Hensyn og Ønsket om at unddrage Produktionen og Fordelingen af spirituøse Drikke fra privatøkonomiske Interesser har spillet langt den største Rolle og har virket Haand i Haand. Han fremhæver, hvorledes selve den Omstændighed, at Varen beskattes og kontrolleres, i flere Tilfælde har ført til Monopoldannelse indenfor Fremstillingsvirksomhederne paa Virksomhedernes eget Initiativ (for at fordele den formindskede Drikkespiritusproduktion rationelt, aftale Prispolitik m. H. t. Forholdet mellem Priserne paa Drikkespiritus og teknisk Sprit o. s. v.) og hvorledes en forudgaaende Beskatning ogsaa overførte de øvrige Brancher letter det offentlige Monopols Indførelse og rationelle Organisation.

Bogens Hovedindhold ligger i Fremstillingen af det tyske og det svenske Monopolsystem, den historiske Udvikling og den nuværende Organisation og Virksomhed. Denne Redegørelse er udtømmende og instruktiv. Interessant er Beskrivelsen af de forskellige til Virksomhedernes Drift hørende Forhold, Produktion, Raastoffordeling, Salgspriser o. l. Navnlig for Tysklands Vedkommende gives der gode Oplysninger om Prisbevægelsen for de forskellige Arter af Sprit (bl. a. til Drikkebrug, til Motorbrug, i denature-

»Institutioner« (5: »a norm of social behaviour« eller(og) »an organisation in which this norm is embodied, or which preserve and maintains it«). Her at komme nærmere ind paa de enkelte »Institutioner« er umuligt. Jeg nævner blot enkelte af dem, der bliver behandlere: Økonomiske og politiske Sammenslutninger, Familien, dennes forskellige Former under Udviklingen og disses Betydning, — Religionens tidligere store, nu stærkt aftagende Betydning. — Ejendomsrettens Former og Udvikling. — Klassernes, Kastens og Stændernes Udvikling i Relation til Tanke og Handlefrihedens Udvikling og forskellige Former. — Kontraktens Former og disses Betydning. — Herefter følger to Afsnit, et om Værdibegrebet og et om den funktionelle Fordeling under Forudsætning af fuldstændig Bevægelighed. Han anlægger her Grænseproduktivitetssynspunktet. I næste Afsnit, som han kalder den personelle Fordeling, forbinder han nu den historiske Skoles Resultater med dem Grænseproduktivitetsteoretikerne er kommet til. Hans Hovedsynspunkt er det, at Faktorerne ikke er fuldt bevægelige, men undergivet en Mængde sociale Restriktioner, og at de af denne Grund ikke faar den Aflønning, man skulde vente sig efter Grænseproduktivitetstæren. Opgaven bestaar derfor i at undersøge disse sociale Restriktioners Former og vekslende Betydning for Produktionsfaktorernes Aflønning. Ved »Institutional Revenue« forstaar D. den Aflønning, der kan tilregnes disse sociale Restriktioner. Dette er Bogens Hovedafsnit og viser til fulde Nødvendigheden og Værdien af at sammenarbejde de to nævnte Skoles Resultater.

Lauge R. Kallestrup.

Sven Rogind: DIE MONOPOLBETRIEBE AUF DEM GEBIET DER SPIRITUS-INDUSTRIE. (Walter de Gruyter & Co., Berlin und Leipzig. 1932. 88 S.).

Paa Foranledning af *Ligue Internationale des Adversaires de la Prohibition* har Lektor Rogind udarbejdet en Redegørelse for Monopoldannelsen indenfor Spiritusindustrien i moderne Tid »for at undersøge, hvilke Resultater de vigtigste Monopoldannelser — — — kan fremvise i nationaløkonomisk, finansiell og social Henseende«.

Forfatteren paaviser i et Par indledende — noget kortfattede — Afsnit de Motiver, der i forskellige Lande har ført til Monopoldannelsen, hvoriblandt de finansielle Hensyn og Ønsket om at unddrage Produktionen og Fordelingen af spirituøse Drikke fra privatøkonomiske Interesser har spillet langt den største Rolle og har virket Haand i Haand. Han fremhæver, hvorledes selve den Omstændighed, at Varen beskattes og kontrolleres, i flere Tilfælde har ført til Monopoldannelse indenfor Fremstillingsvirksomhederne paa Virksomhedernes eget Initiativ (for at fordele den formindskede Drikkespiritusproduktion rationelt, aftale Prispolitik m. H. t. Forholdet mellem Priserne paa Drikkespiritus og teknisk Sprit o. s. v.) og hvorledes en forudgaaende Beskatning ogsaa overførte de øvrige Brancher letter det offentlige Monopols Indførelse og rationelle Organisation.

Bogens Hovedindhold ligger i Fremstillingen af det tyske og det svenske Monopolsystem, den historiske Udvikling og den nuværende Organisation og Virksomhed. Denne Redegørelse er udtømmende og instruktiv. Interessant er Beskrivelsen af de forskellige til Virksomhedernes Drift hørende Forhold, Produktion, Raastoffordeling, Salgspriser o. l. Navnlig for Tysklands Vedkommende gives der gode Oplysninger om Prisbevægelsen for de forskellige Arter af Sprit (bl. a. til Drikkebrug, til Motorbrug, i denature-

ret Stand, til Eksport). Paa Prispolitikken i Tyskland har de agrar-politiske Hensyn forøvrigt haft en Del Indflydelse. For Monopolsystemerne i Caslisle, Polen, Litauen og Estland gøres der kort Rede, og i et Anhang meddeles den nye Ordning i Finland.

I et afsluttende Kapitel hævder Forfatteren den Opfattelse, at Statsmonopolet i Henseende til billig og rationel Drift godt i vor Tid kan taale Sammenligning med private Monopoler af tilsvarende Art, naar blot den politiske Indflydelse holdes borte fra de daglige Dispositioner. Man savner dog i Diskussionen om de forskellige Formers driftsøkonomiske Effektivitet et Erfaringsmateriale. Et saadant maa vel snart kunne skaffes tilveje, eventuelt suppleret med Erfaringer fra andre Erhvervsomraader, hvor offentlig og privat Drift konkurrerer. Dette — saare vigtige — Spørgsmaal er jo i nogen Grad et alment Spørgsmaal. Vilde det ikke ud fra det nævnte Standpunkt have været naturligt at give Oplysninger om det danske System, som jo netop i saa Henseende er noget særpræget og som slet ikke omtales i Bogen?

Jens Toftegaard.

Eli F. Heckscher: INDUSTRIALISMEN. Dansk Udgave. (Martins Forlag, København 1933. 288 Sider).

Udvalget for social Oplysning, der efterhaanden har beriget vor almenøkonomiske Literatur med en Række udmærkede Bøger, har haft den gode Idé at faa Professor Heckschers Bog om Industrialismens Oprindelse og Udvikling ud paa Dansk (i Oversættelse ved E. Mørck Salomonsen). Bogen er forsynet med et Forord af Professor Heckscher, og de gode Illustrationer og grafiske Fremstillinger fra den svenske Udgave genfindes ogsaa i den danske. Den svenske Bog er anmeldt her i Tidsskriftet (Aargang 1932, Side 447—48), saaledes at en detailleret Omtale af denne Bog om det moderne Samfunds erhvervsmæssige Udvikling mellem de to store Skel, ca. 1750 og ca. 1914, er overflødig. Dens selvstændige Opfattelse m. H. t. mange af Udviklingens Momenter, dens store nye Stof og klare Fremstillingsform gør den paa en Gang til en let tilgængelig og sjælden lærerig Bog.

Jens Toftegaard.

C. Ernest Fayle: A SHORT HISTORY OF THE WORLD'S SHIPPING INDUSTRY. (George Allen & Unwin Ltd. London, 1933. 320 Sider. 12 sh. 6 d.).

Bogen, som indledes med et Forord af Sir Alan G. Anderson, fhv. Præsident for »Chamber of Shipping of the U. K.«, giver en historisk Redegørelse for Skibsfartserhvervets Udøvelse fra de ældste Tider indtil Dagen idag. Forf. er indlevet med det omfangsrige Stof og Kildemateriale, han har praktisk Forstaaelse af de herhenhørende Erhvervsproblemer, hans Fremstillingsform er levende, og hans Karakteriseringer kan til Tider være fortræffelige. Saaledes er hans Sondring mellem »Tramp« og »Liner« den rigtige, og han drager den rigtige Følgeslutning: »ownership of tramp shipping is a very different matter from the running of a liner service«. De Afsnit, som omhandler vore Dages Problemer, er de mindst fyldestgørende. Naar Erhvervet som anført har skiftet Karakter fra det historisk kendte, saa strækker en historisk Fremgangsmaade til Belysning af dets Problemer ikke mere til, men maa suppleres med en teoretisk Analyse. — Bogen er inspirerende Læsning for dem, der mener, at »der er en Verden udenfor Verona«.

Marius Christoffersen.